

RAPORTUL ALTERNATIV AL OFICIUL AVOCATUL POPORULUI LA COMITETUL PENTRU DREPTURILE COPILULUI

Justiția pentru copii

Pe parcursul ultimilor ani autoritățile au înregistrat progrese importante privind consolidarea sistemului de justiție pentru copii prin instituirea unor noi mecanisme preluate din experiența altor state și adaptarea acestora realităților sociale specifice țării noastre.

În acest context, ținem să menționăm cele mai importante eforturi ale autorităților de a consolida sistemul justiției pentru copii, printre care:

- modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova¹, prin care au fost inserate garanții suplimentare privind accesul la servicii medicale, a fost diversificată gama sancțiunilor disciplinare și incluse o serie de garanții la aplicarea acestora, a fost redusă durata izolării disciplinare pentru minori la 3 zile fiind introduse și condiții speciale de aplicare a acestei sancțiuni.

- modificarea Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat astfel încât copiii victime ale infracțiunilor au dreptul la asistență juridică garantată de stat, inclusiv și la asistență juridică calificată acordată indiferent de nivelul veniturilor.

- consolidarea mecanismului de audiere în condiții speciale a copiilor victime/martori ai infracțiunilor, în acest sens fiind modificat și art. 110¹ din Codul de Procedură Penală, iar în teritoriu fiind amenajate camere de audieri prietenoase copiilor conform standardelor internaționale², care are drept scop de a nu admite revictimizarea copilului în procesul de audiere legală, fortificând mecanismul național de protecție a copilului, bazat pe o abordare individuală³.

¹ Legea nr. 146 din 14.06.2013, pentru modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004, Monitorul Oficial nr.161-166/518 din 26.07.2013.

² Această modificare are drept scop aducerea cadrului juridic național în concordanță cu prevederile Convenția Consiliului Europei pentru protejarea copiilor împotriva exploatărilor sexual. Convenția a fost adoptată la Lanzarote, la 25 octombrie 2007 și ratificată de Republica Moldova la 19 decembrie 2011.

³ Noile prevederi ale legislației reglementează noțiunile de cameră de audiere și cameră de vizualizare. De asemenea, a fost reglementată noțiunea de interviuator, lărgindu-se astfel lista specialiștilor care pot participa la audierea minorului, a fost limitat numărul audierilor minorului, excluderea bănuitului din lista persoanelor prezente în încăperea de vizualizare ș.a. Importanța audierii minorului într-o cameră special amenajată constă în faptul că nu copilul „deservește” organele de urmărire penală și justiția, ci dimpotrivă, autoritățile abilitate ale statului se întrunesc pentru a ajuta copilul să elucideze situația prin care a trecut sau, după caz, pe care o cunoaște. Astfel, devine posibil ca minorul să fie mai puțin supus influențelor traumatizante, care se produc iminent la derularea acțiunii procesuale în mod obișnuit, iar mărturiile depuse să fie respectiv mai ample și cu un grad mai sporit de veridicitate.

- consolidarea mecanismului de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de justiție pentru copii, prin aprobarea tabelului unic de colectare a datelor statistice atât pentru copiii în contact cu legea cât și a celor în conflict cu legea;

- au fost operate modificări importante în Codul penal și procedură penală astfel fiind micșorată perioada de reținere a minorului bănuit în comiterea unei infracțiuni până la 3 ore, cu excepția cazurilor excepționale în care perioada de arest preventiv poate fi prelungită până la patru luni. A fost stabilită și durata totală de ținere în stare de arest preventiv pentru învinuții, inculpații minori care nu poate depăși termenul de 8 luni. La fel, a fost exclusă pedeapsa minimă, oferind judecătorilor posibilitatea aplicării unei pedepse mai blânde copiilor și redusă pedeapsa penală pentru un șir de infracțiuni, iar termenul maxim de pedeapsă cu închisoarea pentru copii a fost diminuat de la 15 la 12,6 ani în caz de concurs de infracțiuni, iar în caz de cumul de sentințe pedeapsa maxima pentru minori este de 15 ani. La fel a fost exclusă detențiunea pe viață nu pentru minori;

- adoptarea Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016-2020⁴ care se referă și la probațiunea juvenilă.

În contextul progreselor menționate mai sus trebuie să amintim că persistă și unele probleme identificate pe parcursul anilor în privința cărora autoritățile nu au întreprins acțiuni corespunzătoare și decisive pentru soluționarea lor.

Constatăm că judecătorii în puține cazuri aplică alte măsuri de constrângere decât arestul preventiv, iar mecanismul de mediere este nefuncțional.

Deși au fost depuse eforturi pentru consolidarea mecanismului de audiere a minorilor în condiții speciale, totuși se constată că camerelor de audiere nu corespund standardelor în domeniu și nu sunt utilizate corespunzător, inclusiv din cauza lipsei personalului sau cunoștințelor necesare, condițiilor tehnice etc.

Totodată, am constatat că dreptul la educație al minorilor în detenție nu este realizat în mod corespunzător, numărul disciplinelor fiind redus, disciplinele sunt comasate, iar posibilitatea de a însuși o profesie pentru a se putea integra mai ușor în societate atunci când sunt eliberați din detenție este și mai redusă. Aceste probleme sunt cauzate de lipsa condițiilor corespunzătoare pentru a realiza dreptul la educație a minorilor în detenție, inclusiv și din lipsa profesorilor care să predea disciplinele.

O problemă majoră se referă la deținerea minorilor în cursul urmăririi penale în izolatoarele de urmărire penală unde se dețin și adulții. Chiar dacă minorii sunt deținuți în

⁴ H.G. nr. 1015 din 01.09.2016

parți separate ale blocului, totuși separarea completă nu este asigurată, ceea ce nu împiedică minorii să interacționeze cu deținuții adulți.

Încă ne confruntăm cu problema unui vid instituțional și legal în privința copiilor care au comis infracțiuni prevăzute de legea penală dar nu au atins vârsta răspunderii penale.

La capitolul delincvenței juvenile, am constatat din analiza pe parcursul mai multor ani a datelor statistice referitor la infraționalitatea juvenilă, că cea mai mare parte a infracțiunilor comise de către minori sunt infracțiunile contra patrimoniului, comise de către minori care provin din familii social vulnerabile. Considerăm că această corelație dintre anumite categorii de infracțiuni și statutul social al minorilor care au comis infracțiuni, demonstrează lipsa unor politici de susținere social-economică a familiilor vulnerabile și a copiilor și tinerilor care provin din aceste familii.

În același context, constatăm că la capitolul prevenirii și combaterii delincvenței juvenile, nu au fost înregistrate progrese semnificative comparativ cu anii precedenți, și anume din considerentul că nu există un document de politici publice, un plan național de prevenire a delincvenței juvenile, elaborat în conformitate cu standardele internaționale în domeniu⁵, care ar oferi o abordare holistică, comprehensivă și multilaterală.

În pofida tuturor eforturilor depuse de către autorități, este imperios necesar ca statul să asigure în mod corespunzător, cu resursele financiare și umane necesare, noile mecanisme legale și instituționale, pentru funcționarea eficientă și implementarea lor corespunzătoare.

Recomandări:

- *Acoperirea financiară adecvată a reformelor în proces de implementare;*
- *Consolidarea mecanismului de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de justiție pentru copii;*
- *Consolidarea mecanismului de audiere a minorilor prin elaborarea și aprobarea standardelor de calitate privind procedurile de;*
- *Crearea cadrului instituțional și legal privitor la copiii care au comis infracțiuni prevăzute de legea penală dar nu au atins vârsta răspunderii penale, revizuirea măsurilor educative prevăzute de legislația penală în scopul dezvoltării și sporirii eficienței aplicării acestora;*

⁵ Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile cunoscute și ca principiile de la Riyadh, doptate prin Rezoluția 45/112, din 14 decembrie 1998 (a 68-a Sesiunea Plenară)

- *Racordarea sistemului de administrare a justiției pentru minori conform regulilor de la Beijing;*
- *Elaborarea și adoptarea unui plan național de prevenire și combatere a delicvenței juvenile, în conformitate cu Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delicvenței juvenile cunoscute și ca principiile de la Riyadh;*
- *Dezvoltarea și implementarea programelor de instruire a consilierilor de probațiune privitor la reintegrarea socială a minorilor în conflict cu legea.*

Copiii victime ale infracțiunilor

În ultimii ani, se constată o creștere a numărului cazurilor de victimizare a copiilor prin acțiuni de atentare la viața, sănătatea, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea acestora. Cu regret, în rol de abuzatori figurează în foarte multe cazuri părinții, reprezentanții legali sau alte persoane, în a căror grijă se află copiii.

Conform datelor Procuraturii Generale, în 2015 au fost pornite 1334 de cauze penale, în care 1381 de copii figurează în calitate de victime ale infracțiunilor, înregistrându-se o creștere cu circa 24% față de perioada analogă a anului 2014, când au fost inițiate 1073 de cauze penale.

Copiii au figurat în calitate de victime ale infracțiunilor după cum urmează:

- patrimoniale (furturi, jafuri) – 348 de cauze penale (391 de cauze penale în anul 2014);
- violență în familie – 118 cauze penale (117 în anul 2014);
- încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere – 84 de cauze penale (87 în anul 2014);
- huliganism – 53 de cauze penale (47 în anul 2014);
- vătămarea integrității corporale a copiilor – 32 de cauze penale (35 în anul 2014);
- contra vieții – 6 cauze penale (7 în anul 2014).

În 332 de cauze penale copiii au fost victime ale infracțiunilor privind viața sexuală, dintre care, în 39 de cazuri aceștia au fost abuzați în familie (de tatăl biologic – 11 cazuri, concubinul mamei – 13, alte rude – 15 cazuri).

În anul 2015 au fost înregistrate 214 cazuri de violență asupra copiilor, comise în instituțiile de învățământ, inclusiv între semeni – 182 cazuri. Copii deseori recurg la violență în timpul recreațiilor sau după lecții.

Am constatat că se aplică anevoios procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului” aprobată prin Ordinul ministrului educației, nr. 77 din 22 februarie 2013⁶, și nu se respectă Metodologia de aplicare a acestei proceduri⁷, dar și a Mecanismului Intersectorial aprobat HG nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

În continuare rămîne o problemă gravă suicidul în rîndul copiilor. În cursul anului 2015 a crescut numărul tentativelor de suicid în rîndurile minorilor, fiind înregistrate 103 cazuri (96 – în 2014), în special a celor cu vârstele cuprinse între 13-16 ani (70 de copii).

Printre cauzele care determină copiii să recurgă la astfel de acțiuni, specialiștii enumeră eșecul școlar sau sentimental, dificultățile de adaptare a copiilor, dezechilibrul emoțional, pe fundalul lipsei de comunicare eficientă cu părinții sau rudele.

În majoritatea cazurilor de suicid sau a tentativelor de suicid, copiii creșteau și erau educați în familii monoparentale, fie părinții erau plecați peste hotare, iar minorii au rămas cu buneii sau alte rude. Uneori, relațiile tensionate între părinți, divorțul, alte probleme în familie îi descurajează pe copii, cei mai sensibili recurgînd la măsuri extreme.

Recomandări:

1) Asigurarea instruirii continue a cadrelor didactice și crearea mecanismului de monitorizare a aplicării procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare și trafic al copilului, precum și monitorizarea continuă privind respectarea prevederilor acestora;

2) Consolidarea eforturilor statului de prevenire și combatere a suicidului, în special în rîndul copiilor;

⁶Cazurile suspecte de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului sunt înregistrate de instituțiile de învățământ în Registrul de evidență a sesizărilor privind cazurile suspecte de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului. Directorul instituției de învățământ sau coordonatorul este obligat să înregistreze sesizările referitor la Cazurile suspecte de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului...

⁷aprobată prin Ordinul ministrului educației, nr. 858 din 23.08.2013.

3) Elaborarea și implementarea programelor de dezvoltarea abilităților și competențelor parentale

Respectarea drepturilor copilului în sistemul educațional

Educația incluzivă

La nivel național sînt întreprinse acțiuni pentru asigurarea drepturilor copiilor cu dizabilități, prin implementarea în continuare a programelor de incluziune socială.

Procesul de incluziune al copiilor cu cerințe educaționale speciale este prevăzut într-un șir de acte normative⁸. Acest proces presupune dezvoltarea serviciilor de suport pentru cadre didactice, părinți și copiii cu necesități speciale.

Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale a fost dezvoltată ca continuitate logică a unui proces global, foarte important pentru respectarea dreptului copilului la creștere și dezvoltare în mediul familial, și anume dezinstituționalizarea copiilor din școlile internat-auxiliare.

Din monitorizarea procesului de dezvoltare al serviciilor de educație incluzivă, s-a observat că serviciile de suport sînt în continuă creștere, ceea ce este un factor pozitiv pentru implementarea corespunzătoare a reformei, însă numărul acestor servicii rămîne a fi insuficient.

A existat o lacună sistemică, din cauza lipsei unor reglementări procedurale specifice privind modalitatea de susținere a examenelor de absolvire pentru elevii cu nevoi speciale, în vederea acordării de șanse egale elevilor cu cerințe educaționale speciale. Această problemă a fost soluționată de către Ministerul Educației la intervenția Ombudsmanului⁹.

Instrucțiunea respectivă vine cu reglementări clare privind modul în care elevul cu dizabilități urmează să susțină examenul de absolvire, procedura de examinare a cererilor

⁸ Programul național de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011- 2020; Metodologia de evaluare a dezvoltării copilului, ordinul ME nr.99,din 26.02.2015; Metodologia de organizare și funcționare a Centrului de resurse în Educație Incluzivă, ord. ME, nr.100 din 26.02 2015; Instrucțiunea de organizare a instruirii la domiciliu, ord. ME nr.98, din 26.02.2015; Instrucțiunea privind procedurile specifice de examinare a elevilor cu Cerințe educaționale speciale, condiții specifice, ord. ME nr.156 din 20.03. 2015; Reglementările și condițiile specifice de evaluare a elevilor cu CES care au studiat după un PEI, ord. ME nr. 311 din 05 mai 2015.

⁹În cadrul unei reuniuni cu reprezentanții societății civile și autorităților de resort organizate de către Oficiul Avocatului Poporului, a fost efectuat un schimb de opinii pe marginea Instrucțiunii privind procedurile specifice de examinare a elevilor cu cerințe educaționale speciale, aprobată de Ministerul Educației pe 20 martie 2015, precum și pe marginea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat, anul școlar 2014-2015 din 31 octombrie 2014:<http://ombudsman.md/ro/content/reuniunea-de-lucru-asigurarea-conditiilor-adequate-pentru-organizarea-si-desfasurarea>

și dosarului elevului care solicită susținerea examenelor în condiții speciale, dar și modelele de acte care urmează a fi anexate la dosarul absolventului.

Recomandări:

- *adaptarea sălilor de clasă și a blocurilor de studii la nevoile copiilor cu dizabilități;*
- *Susținerea și consolidarea eforturilor de incluziune în sistemul educațional a copiilor cu CES prin dezvoltarea și perfecționarea continuă a cadrelor didactice și elaborarea metodologiilor și tehnicilor de lucru cu copiii cu CES.*

Transportarea elevilor la școlile de circumscripție

Reforma structurală în domeniul învățământului a început încă în anul 2009, având drept scop asigurarea accesului fiecărui copil la o educație de calitate.

Esența reformei constă în reorganizarea instituțiilor de învățământ, astfel încât să fie optimizate costurile pentru procesul și condițiile de instruire per elev, din cauza costurilor exagerate care trebuiau suportate pentru întreținerea unor instituții, care erau frecventate de un număr foarte mic de elevi, drept consecință a regresului demografic, în special în mediul rural.

Astfel, au fost create școli de circumscripție, către care sunt transportați elevii din localitățile învecinate. În acest context, din momentul demarării reformei nu existau suficiente resurse pentru asigurarea transportării elevilor către școlile de circumscripție, existând situații când elevii se deplasau pe jos la distanțe mai mari de 3 kilometri, fie condițiile în care erau transportați elevii nu corespundeau normelor de securitate în trafic.

Asigurarea procesului de transportare a elevilor către școlile de circumscripție a fost monitorizată și în anul 2015, iar analiza rezultatelor monitorizării a scos în evidență că încă persistă probleme privind asigurarea transportului elevilor. În situația când Direcția de învățământ sau instituția de învățământ nu dispune de unitatea de transport, elevii sînt transportați cu unitățile de transport închiriate sau, din contul mijloacelor financiare, achită drumul tur-retur al elevilor. Unitățile de transport nu sunt adaptate la necesitățile speciale ale copiilor cu probleme locomotorii.

Totodată, elevii care se deplasează către școlile de circumscripție nu participă la activitățile extrașcolare.

Recomandare:

- *Identificarea soluțiilor pentru a asigura participarea la activități extrașcolare a copiilor care se deplasează zilnic către școlile de circumscripție;*
- *Asigurarea cu unități de transport care corespund criteriilor privind securitatea în trafic precum și necesităților speciale ale copiilor cu probleme locomotorii.*

Alimentația elevilor în instituțiile de învățământ.

Conform cadrului normativ care reglementează domeniul alimentației elevilor în instituțiile de învățământ, doar elevii claselor primare și elevii claselor V-XII din instituțiile de învățământ din raioanele de est ale Republicii Moldova subordonate Ministerului Educației și din instituțiile de învățământ din raioanele Dubăsari, Căușeni și Anenii Noi amplasate în zona de securitate sînt alimentați gratuit¹⁰. Totodată, doar elevii claselor V-XII, care provin din familii socialmente vulnerabile, sînt alimentați gratuit din contul mijloacelor autorităților administrației publice locale.

Normele financiare pentru alimentarea gratuită a elevilor pentru anul 2015 stabilite de Ministerul Educației, a constituit suma de 7,45¹¹ lei/zi¹², doar pentru asigurarea dejunului sau prînzului. În mod evident este o sumă care nu poate acoperi în mod real necesarul nutrițional pentru copilul în vîrstă de 7-11 ani, potrivit căruia, din alimentația zilnică a copiilor nu trebuie să lipsească proteinele de natură animală – brînzeturi, ouă, pește, carne, dar și fructele și legumele.

O altă problemă constă în faptul că produsele alimentare sînt procurate prin procedura de achiziții publice¹³, iar furnizorul de produse este selectat pe criteriul – cel mai mic preț oferit. Prin urmare, reieșind din resursele financiare alocate în acest sens, și prevederile procedurii de achiziționare, produsele alimentare achiziționate sunt necalitative. Către sfîrșitul anului 2016 au fost depistate mai multe încălcări grave și inițiate dosare penale în acest sens (ambalaj deteriorat, pește dezghețat, produse cu termen de valabilitate expirat, etc.)

Unele instituții de învățământ nu dispun de cantine școlare, elevii se alimentează în sălile de clasă sau în cantinele grădinițelor.

¹⁰ Hotărîrii Guvernului nr. 234 din 25 februarie 2005 cu privire la alimentarea elevilor

¹¹ Aproximativ 0.35 EURO

¹² Ordinului ME nr.759 din 18.08.2016

¹³ Legea nr. 96 din 13 aprilie 2007 privind achizițiile publice

Reieșind din cele expuse, problemele menționate ce țin de oferirea alimentației necalitative și în condiții necorespunzătoare, statul admite în mod evident încălcarea dreptului la sănătate a copilului, afectând dezvoltarea fizică și intelectuală în mod corespunzător a copiilor.

Recomandări:

1) *Asigurarea alimentației copiilor în școli, în special a celor care provin din familii vulnerabile și celor care se deplasează către școlile de circumscripție;*

2) *Revizuirea normelor financiare pentru alimentația elevilor în cadrul instituțiilor de învățământ și suplimentarea resurselor financiare pentru a asigura un meniu corespunzător dezvoltării copilului.*

3) *Asigurarea instituțiilor de învățământ cu produse alimentare de calitate, prin modificarea criteriilor de selectare a furnizorilor de produse alimentare nu doar după criteriu - cel mai mic preț, dar și după criterii de calitate a produselor.*

4) *Amenajarea spațiilor pentru alimentația elevilor corespunzător cerințelor medico-sanitare.*

Taxele informale

În conformitate cu prevederile art. 35, alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, se stabilește că *"învățământul de stat este gratuit"*. Cu toate acestea părinții achită diferite taxe informale pentru dotarea instituțiilor de învățământ, reparații cât și taxe pentru închirierea manualelor, pentru elevii claselor V-XII. Deși copiii din categoriile social vulnerabile sunt scutiți de astfel de contribuții, totuși conform unui studiu sociologic realizat de către Oficiul Ombudsmanului arată că aproximativ 65,8% din respondenți consideră că posibilitățile financiare afectează dreptul copiilor la educație în foarte mare măsură. Astfel, deși se consideră că taxele achitate de părinți sunt benevole, rezultatele studiului menționat demonstrează contrariul, și reprezintă un motiv pentru încălcarea dreptului copilului la educație. Ombudsmanul a examinat cazuri în care copiii au fost discriminați din această cauză.

La fel, persistă plățile informale pentru care părinții sunt nevoiți să achite pentru satisfacerea necesităților instituțiilor de învățământ.

Recomandare:

- *Asigurarea gratuității învățământului obligatoriu în conformitate cu prevederile constituționale și standardele internaționale în domeniu.*

Curriculum școlar.

Curriculum școlar este considerat unul foarte încărcat, foarte teoretizat și de o complexitate înaltă. În mare parte elevii nu reușesc de sinistătător să-și pregătească temele pentru acasă și apelează la ajutorul părinților. Pentru a obține rezultate bune la învățătură copiii sunt nevoiți să dedice majoritatea timpului liber pentru învățarea temelor de acasă, astfel sunt lipsiți de posibilitatea de a comunica cu părinții, a se odihni și a realiza alte activități.

Situația expusă cauzează suprasolicitarea și epuizarea copiilor și influențează negativ starea de sănătate a acestora.

În același timp, copiii nu acumulează deprinderi și abilități care să le fie utile în soluționarea problemelor cotidiene cu care se confruntă în viața reală.

Sistemul de învățământ nu contribuie la formarea personalității cu spirit de inițiativă, opinie proprie, toleranță și respectarea drepturilor omului.

Recomandare:

- *Revizuirea curriculumului prin prisma bunelor practici ale țărilor cu sisteme educaționale eficiente.*
- *Asigurarea programelor de educare în domeniul drepturilor omului.*

Protecția socială a copiilor orfani și a celor rămași fără ocrotire părintească

Cea mai vulnerabilă categorie sunt copiii orfani și cei rămași fără ocrotire părintească. Neasigurarea copiilor orfani, absolvenți ai școlilor internat, cu spații locative rămâne în continuare o problemă nesoluționată de către autorități.

În conformitate cu prevederile art. 19 alin. (3)¹⁴ al Legii privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994 și a prevederilor art. 41 alin. (2) din Codul locativ, statul trebuie să asigure copiii orfani cu spațiu locativ.

La 30 aprilie 2015 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la locuințe nr. 75, iar odată cu intrarea în vigoare a respectivei legi a fost abrogat Codul locativ al R.S.S. Moldovenești, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești nr.2718-X din 3 iunie 1983.

¹⁴ Copiilor care provin dintr-o instituție de stat pentru copii, de la rude, persoane subrogatorii legale li se atribuie peste rînd spațiu locativ, dacă e imposibilă instalarea lor în locuința ocupată anterior.

Noul act legislativ operează cu noțiunea de locuință socială care este o locuință destinată persoanelor care necesită protecție socială, acordată în locațiune în condițiile Legii nr. 75.

Astfel, conform Legii amintite, locuința socială se atribuie în locațiune persoanelor sau familiilor luate la evidență, al căror venit lunar pentru fiecare membru al familiei nu depășește minimul de existență stabilit pe țară. O categorie de beneficiari care au drept prioritar să primească locuință sînt și copiii orfani care au împlinit vîrsta de majorat și nu au beneficiat de locuință din partea statului¹⁵.

Legea nu stabilește condițiile în care copiii/tinerii orfani care s-au aflat și se află în evidența autorităților publice locale beneficiază de dreptul la locuință socială.

Protecția specială a copiilor aflați în situație de risc

La 1 ianuarie 2014 a intrat în vigoare Legea nr. 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc, în care se menționează/stipulează clar atribuțiile autorităților tutelare în domeniul protecției drepturilor copilului. Legea menționată, prevede că identificarea, evidența, evaluarea, asistența și monitorizarea copilului aflat în situație de risc se realizează de către autoritatea tutelară¹⁶.

Evaluarea, asistența și monitorizarea copilului aflat în situație de risc se realizează prin utilizarea metodei managementului de caz¹⁷.

Cu toate acestea se constată cazuri cînd autoritatea tutelară nu-și onorează atribuțiile care îi revin, ombudsmanul fiind nevoit să intervină în unele cazuri grave de inacțiune a autorităților tutelare care reprezentau forme grave de încălcare a drepturilor copiilor rămași fără ocrotire părintească, fiind necesară atragerea organelor procuraturii pentru repunerea în drepturi a copiilor și pedepsirea celor responsabili de admiterea încălcărilor constatate.

O cauză ar fi nerespectarea prevederilor Legii 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc, care stabilește funcția de *specialist pentru protecția drepturilor copilului*, dar care la moment, din informațiile pe care le deținem, a fost

¹⁵ Art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la locuințe

¹⁶ Cap. II și III din Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți;

¹⁷ Conform Ordinului MMPSF nr. 71 din 03 octombrie 2008;

angajat doar în cadrul a 3 autorități tutelare de nivelul I, fapt ce afectează funcționalitatea sistemului.

Totodată, nu există mecanisme instituționale și legale care să permită intervenția corespunzătoare a autorităților în cazul copiilor străzii.

Recomandări:

- *Eficientizarea și monitorizarea activității serviciilor de asistență socială, prin supravegherea continuă a activității acestora, instruirea și testarea cunoștințelor necesare pentru a presta copiilor servicii de asistență socială de calitate;*
- *Consolidarea serviciilor de asistență socială prin finanțarea corespunzătoare, asigurarea cu personal și instrumente metodologice;*
- *Consolidarea cadrului instituțional și legal pentru realizarea corespunzătoare a mandatului de protecție socială ce revine serviciilor de asistență socială.*